

Vedellä on väliä

Vaikka tuhansien järvien maassa ei ole pulaa vedestä, suomalaiset vaimottavat kulutuspäätöksillään koko maailman vesivarojen käyttöön. Vesivastuullisimman tuotteen valitseminen ei ole kuitenkaan helppoa.

Keskimääräinen suomalainen kuluttaa vuorokaudessa noin 150 litraa vettä, pääasiassa peseytymiseen, ruoanlaittoon ja WC:n huuhteluun. Vettä tarvitaan kuitenkin myös jokaisen kulutustuotteen valmistamiseen aina vaatteista kahviin. Kun tämän niin kutsutun piiloveden määrä otetaan huomioon, nousee suomalaisen päivittäinen vesijalanjälki 3 874 litraan.

– Melkein puolet suomalaisten vesijalanjäljestä kohdistuu ulkomaille. Olemme täällä vesirikkaassa maassa siis kulutuksen kautta läsnä ympäri maapallon. Myös alueilla, joissa vesivarat ovat niukat tai vesivarojen hallinta ei ole oikeudenmukaista, WWF:n ohjelmapäällikkö ja vesijalanjälki-raportin kirjoittaja **Jussi Nikula** kertoo.

Hiilijalanjälkeä tuntemattomampi vesijalanjälki-käsite lanseerattiin vuonna 2009. Toisin kuin hiilijalanjäljen kohdalla, pienin vesijalanjälki ei ole kuitenkaan välttämättä paras. Tuotteen valmistus voi viedä paljon vettä olematta ongelma, jos tuotanto tapahtuu alueella, jolla vesivaroja on riittävästi.

KAUPAT AVAINASEMASSA

Jussi Nikula myöntää, että kuluttajalle on haastavaa ottaa valinnoissaan mukaan kaikkia vastuullisuusnäkökulmia aina ilmastosta ihmisoikeuksiin ja vesijalanjälkeen. Jokaisen tuotteen kohdalla on myös vaikea tietää, mikä on vesivastuullisin vaihtoehto. Eikö tuotantoon kuluneita litramääriä voisi merkata tuotteisiin valmiiksi?

– Olisi tietenkin hyvä, jos olisi olemassa vesivastuullisuus-merkki. Jokaista porkkanaa ja perunaa ei kuitenkaan kannata sertifioida, se toisi vain tarpeetonta lisärasitusta, Nikula sanoo.

Paras vaihtoehto olisi, että kaupat kävisivät itse koko valikoimansa läpi, kartoittaisivat korkean vesiriskin tuotteet ja pitäisivät sitten huolta vesivarojen tasapainoisesta ja oikeudenmukaisesta käytöstä.

– Siten asiakkaalla ei olisi edes mahdollisuutta ostaa tuotteita, joilla on haitallisia vesivaravaikutuksia.

Kuluttaja voi kysyä kauppiaalta, onko oman suosikkituotteen tuotannossa huolehdittu vesivarojen kestävästä käytöstä. Kansalaiset voivat myös vaatia lainsäädäntöä, joka pakottaisi yritykset huolehtimaan tuotantoketjunsä vesivaikutuksista.

VAIHDA PIHVI KASVIKSIIN

Jussi Nikulan mukaan ulkomaisia tuotteita boikotoimalla voi vähentää kyseiseen valuma-alueeseen kohdistuvaa painetta. Samalla menettää kuitenkin mahdollisuuden vaikuttaa. Parhaimmillaan vesivarojen hallintaa kehittämällä voidaan ylläpitää ja kehittää paikallisten ihmisten elinkeinoja ja samalla parantaa luonnon asemaa.

– Suomalaisten tuotteiden etu on vesivarojen runsaus. Toisaalta täällä on veteen liittyviä laadullisia ongelmia, kuten rehevöitymistä.

Vesivarat ovat osa laajempaa kysymystä luonnonvarojen ylikulutuksesta. Nyrkkisääntönä voi pitää, että yleiset ekologisen syömisen ja kuluttamisen periaatteet pätevät myös vesijalanjäljen kohdalla.

– Vähemmän lihaa ja enemmän kasviksia on hyvä perussääntö. Myös kausipainotteisuus auttaa, koska silloin tuotanto on usein alueen luontaisen hydrologisen kierron mukaista, Nikula sanoo.

LISÄÄ VASTUULLISUUTTA TEKSTIILIALALLE

Vuonna 2018 useat merkittävät suomalaisyritykset julkistivat vesivastuusitoumuksen, jossa ne sitoutuivat tunnistamaan vesiriskinsä ja kehittämään kestävää veden käyttöä. Yksi sitoumuksen tehneistä on sisustustuotteita valmistava Finlayson.

Finlaysonin vastuullisuusasiantuntijan **Beda Rasisen** mukaan vesivastuu on viime vuosina noussut tärkeäksi osaksi yrityksen vastuullisuustyötä. Lähes 90 prosenttia tuotteista valmistetaan puuvillasta, ja yhden puuvillakilon tuottamiseen kuluu 10 000 litraa vettä.

– Olemme tunnistaneeet, että se on isoimpia tuotantomme liittyviä ympäristöriskejä, Rasinen kertoo.

Sitoumuksen julkistamisen jälkeen Finlayson toteutti vesiriskianalyysin, jossa otettiin huomioon yrityksen oma toiminta ja tuotanto sekä materiaalien tuotannon vaikutukset. Seuraavaksi yritys aikoo laskea oman vesijalanjälkensä.

LUOMU SÄÄSTÄÄ VETTÄ

– Tavoitteenamme on, että viiden vuoden päästä vähintään 90 prosenttia Finlaysonin tuotteista olisi valmistettu vastuullisemmista materiaaleista. Siis esimerkiksi kierrätyskuiduista, pellavasta, luomupuuvillasta, hampusta ja ekologisemmista selluloosakuiduista. Vuonna 2015 luku oli neljä prosenttia, Beda Rasinen sanoo.

Viime vuonna Finlayson alkoi valmistaa vuodetekstiilinsä luomupuuvillasta, jonka viljelyssä hyödynnetään tehokkaammin sadevettä. Kun tavanomaisesta puuvillasta valmistettu pussilakanasetti kuluttaa 2 790 litraa vettä, luomupuuvillainen kuluttaa ainoastaan 240 litraa.

– Luomuviljelyssä vesistöihin pääsee vähemmän typpiä ja fosforia. Lisäksi sertifioitun luomupuuvillan alkuperä pystytään jäljittämään.

Rasisen mukaan kuluttajat voivat vaikuttaa yritysten vesivastuullisuuteen suosimalla ekologisempia materiaaleja ja vaatimalla näiltä kunnianhimoisempaa vastuullisuustyötä.

– Asiakaskuntamme on koko ajan enemmän ja enemmän hereillä vastuullisuusasioissa, ja asiakkaat haastavat meitä melkein päivittäin kysymyksillä ja kommentteilla. Uskon, että jos tulevaisuudessa haluaa pysyä tahdissa mukana, vesiongelmilta ei voi ummistaa silmiä.

*Jenni Meronen
Kuva: Istockphoto*

Lue lisää:

[WWF:n vesijalanjälki-raportti](#)

[Ympäristöministeriön vesivastuusitoumus-sivu](#)

[Planeetalta loppuu vesi](#)

[Maan ystävien vesitoiminta-sivu](#)